

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Promptvarii exequialis pars ...

Continens centurias II. dispositionum, quibus themata funebria sive
scripturae dicta varia ...

Bidembach, Felix

Francofurti, 1625

Thema XLV.

[urn:nbn:de:bsz:31-130978](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-130978)

THEMA XLV.

Rom. 8. v. 18.

Non reputo pares esse afflictiones presentis temporis ad gloriam quæ reuelabitur erga nos.

DISPOSITIONEM huius Thematis vide supra in I. parte Promptuarii Classe V. Num. 2 1. pag. 391.

At quæ sequuntur in hoc capite 8. ad Romanos, sic habent.

DE VANITATE CUI CREATURÆ
subiacent & ingemiscunt.

Sollicita creatura expectatio expectat, ut palam fiat filii Dei. Quippe vanitati subiacet creatura, non volens sed propter eum, qui subiecit illam sub spe, & cætera quæ sequuntur vsque ad versum 23.

DISPOSITIO.

Caput Pauli octauum ad Romanos, abundat variis consolationibus, quibus Apostolus erigit animos piorum, ut patienter ferant tribulationes. Inter alia vero verba prælecta tale habent argumentum consolationis, quo non pii solum homines affligantur in hac lachrimarum valle, sed etiam simul cum piis patienter & ingemiscant omnes quoque creaturæ irracionales. Igitur patienter ferenda omnia.

Occurrunt autem hoc loco tres quæstiones admodum elegantes & scitu peritiles.

1. Quæ sit illa vanitas cui subiacent creaturæ, præter suam voluntatem.
2. Quomodo creaturæ ingemiscant & liberationem expectent.

3. Quæ

3. Qua ratione & quando creaturæ sint liberandæ.
De his ordine breuiter aliquid dicendum.

I. *Questio.*

Verba Pauli ita habent: vanitati creatura subiecta est non volens, &c. Quæ hæc est vanitas? Respon. Creauerat Deus ante lapsum hominis omnia, & erant valde bona, Gen. 1. v. vlt. Quemadmodum etiam homo bonus & integer erat, rectus creatus, Eccl. 7. v. 30. Hoc bonum executæ fuissent omnes creaturæ, siue animatæ, siue inanimæ: animantia paruissent homini, quemadmodum Adamo obedientiam præstiterunt: non fuissent Eclipses, fulmina, tempestates, aeris infectio. Summa perfectio omnium rerum. Maria & omnes aquæ non prætergressæ fuissent terminum suum, Job. 26. v. 10. terra non protulisset zizaniam. Hæc fuisset integritas creaturarum.

1. Atqui quemadmodum homines propter peccatum illa felicitate exciderunt: Ita etiam propter peccatum vanitas & corruptio venit super creaturas. Hinc tempestates, fulmina, cæli in clementia, aeris in temperies. Ignis enim, grando, nix & glacies, &c. 148. Psalm. v. 8. mittit crystallum, 147. Psalm. v. 17. hinc terræ sterilitas, maledicta terra in opere tuo, Gen. 3. v. 17. hinc omnia terræ nascensia vigorem suum amiserunt: inprimis post diluuium omnia sunt perdita & deteriora reddita.

Dicitur circa Sodomam poma crescere puluere & cineribus plena, qui tamen locus antea erat paradysus. Vide Josephum, lib. 5. Antiquit. cap. 5. Ita omnes creaturæ, de statu quasi suo deiectæ & dimotæ corruptionem sentire coguntur propter nos, & peccata nostra.

2. Deinde hæc in parte etiam subiacent vanitati, quod coguntur inseruire hominibus impijs, & illorum abusus iam post lapsum, cum tamen creatæ sint ad seruiendū hominib. pijs & iustis. Soliam lucere cogitur tam impijs & pijs, cum tamen mallet suos oculos ab impiorum impieitate auertere. Vinum inservit inuitè ebrijs. Sic omnes alię

creaturæ inferuire coguntur impiis, quemadmodum à Turcis capti Christiani suam illis operam præstare inuicti trahuntur, &c.

V s v s. Ergo agnoscamus magnitudinem peccatorum. Propter ea non tantum homo, sed etiam creaturæ sunt puniæ [ita dicendo] à Deo, Gen. 1. v. 17. Maledictus ager propter te inquit Dominus. Nam terra fructifera vertitur in falsuginem propter malitiam inhabitantium. Psal. 107. vers. 34.

II. Pars.

Sed cogitat quis parum esse, quod inanimæ creaturæ ad abusum rapiantur, cum sint ἀνάσθητοι, proinde dolori non subiectæ: At inquit Paulus, propter illam vanitatem ingemiscere creaturas. In Græco est verbū στενεύει, quod vocabulum itidem de Christo habetur, Marc. 7. v. 34. ἐστενεύει & iterum, Marc. 8. v. 12. ἀναστενεύει. Hoc mirum nobis videret. Ingemiscere lignum, lapidem, v. num, equum, currum, scammum cui infideas. Nemo quidem qui rationis speculationes sequitur. hoc vnquam crediturus est. At Paulus, qui in tertio cælo fuit. hoc non iudicauit absurdum, sed ita diserte asserit, hoc suo modo fieri. Quomodo id fiat, Deus nouit, Deus intelligit, is qui fecit aurem, Psal. 94. v. 9. audit: ita etiam qui creauit illas, intelligit gemitus earundem. Nam quomodo quæso clamat sanguis Abel. Genes. 4. vers. 10. quomodo exultant montes sicut agni. Psal. 114. v. 4. Quomodo ligna fructifera laudant Dominum Psal. 148. v. 9. quomodo ex ore infantium laus perficitur, Psal. 8. v. 3. quomodo infantes credunt, Matth. 18. v. 6. quomodo pulli coruorum inuocant Dominum Psal. 149. v. 9. hæc certe omnia Deus intelligit. Et Paulus hoc loco inquit: Scimus, etiam si nos nesciamus. Paulus audit vocem domini, quam comites non audiunt, Actor. 22. v. 9. Samuel audit vocem Dei, quam Eli non audit, licet vna sint, 1. Sam. 3.

V s v s. Hæc ideo dicuntur, vt & nos vanitatem huius mundi,

THEM
mundi, & mi
liliter e
reliorem vi
dicere v
ite possent
tu loquunt
reuelat in
mris, qui
veritate p
Et certe i
quando equ
gelampem
tiones creat
Si autem
tate tamen
ini nolent
dos tanqu
luper uol

Quon
ad liberat
hoc terris
Dei, hoc
bonis seru
perpetuam
ouar, vt
mutandæ
sunt ex do
Substantia
coram vul
teris statu
preter h
v. 17. p
p. 6. &c
v. 7. Cal

mundi, & miseriam nostram agnoscamus & desicemus, & super eam ingemiscamus & desicemus, anhelemus ad meliorem vitam, 2. Corinth. 5. v. 2. Et posset sane Deus facile efficere vt creaturarum tacita suspiria iuxta secum audire possemus, quemadmodum Deo volente a sine Bileami loquitur. Num. 22. & quemadmodum Sol faciem suã obuelat in passione, ita posset efficere vt creaturarum gemitus, quibus ad libidinem abuteris, iudem aures tuas verberare possent.

Et certe interdum hoc fieri permittit Deus, videlicet quando equus sternax se sibi ceruicem, vinum nimis large sumptum ingulum frangit: hæc certe sunt practicæ con- ciones creaturarum.

Si autem creaturæ ingemiscunt propter nostra peccata, quæ tamen non commiserunt, nisi quod hominum ab- sui nolentes volentes coguntur inservire; quanto magis nos tanquam rationales creaturæ concedebit ingemiscere super nostra peccata, eaque deprecari apud Deum.

III. Pars.

Quando autem creaturæ à suo duro seruitio liberatæ ad libertatem tanquam ad pileum sint reuocandæ, docet hæc tertia parte Paulus. Vsq̃ue ad reuelationem filiorum Dei, hoc est, ad nouissimum diem. Et tum demum cessabunt seruire hominibus, liberatæ à seruitio vanitatis ad perpetuam libertatem filiorum, &c. Hinc quæstio talis oritur, vt̃rum etiam creaturæ sint innouandæ, in melius mutandæ, aut omnino perituræ, [De cælo sane multi etiam ex doctis statuunt, quod non perituum secundum substantiam, sed secundum qualitatem. De hoc autem coram vulgo non est disputandum.] At nos ex S. edocti literis statuimus, cælum, terram, & omnia quæ in his sunt [præter homines] omnia peritura & transitura, Psal. 102. v. 27. ipsi peribunt, tu autem permanes, &c. tu autem idem ipse es, &c. Luc. 21. v. 33. Cælum & terra transibunt, 2. Pet. 3. v. 7. Cæli autem, qui nunc sunt, & terra eodem verbo re-

Mm 5 post

positi sunt, igni referuati. Et mox. v. 10. Cœli magno impetu transibunt, &c. Apoc. 20. v. 11. Et vidi thronum magnum candidum, & sedentem super eum: à cuius conspectu fugit terra & cœlum & locus non est inuentus eis. Præter angelos igitur & homines nihil admodum ex omnibus creaturis æterarum duraturum credimus.

De instauratione autem cœli & terræ nihil nouimus præter illud: Esai. 65. v. 16. Ecce ego creo cœlos nouos & terram nouam, &c. 2. Petr. 3. v. 13. Nouos vero cœlos & nouam terram secundum promissa ipsius expectamus, in quibus Iustitia habitat Apocal. 21. v. 1. Et vidi cœlū nouū, & terram nouam; Primum enim cœlum & terra abiit. Quæ autem conditio huius nouæ structuræ sit futura, nouit Dominus. Hoc agamus ut cum gaudio aliquando videamus.

Vs vs. Quia iustitia ibi habitabit, demus etiam operam ut hic simus iusti. Nam in cœlum nouum nō intrabit aliquid immundum aut inquinatum, Apoc. 21. v. 26.

F I N I S.

T H E M A LXVI.

Rom. 8. vers. 24.

Spe salui sumus.

D I S P O S I T I O.

Cum in sacris concionibus de gaudiis vitæ cœlestis, & salute æterna erudiuntur homines, hoc vnum plerique omnes optant, ut iam statim salui sint. At Paulus hoc loco docet, id ipsum iam nobis contigisse, & si modo rationes recte subducere possemus, nos iam saluos esse. Id quia videtur in his miseriis non esse verum, excutiendum erit nobis.

Dicemus igitur, 1. Quomodo & qua ratione iam, id est, in hac etiam vita, saluos nos esse Paulus affirmet.

2. De quibus hoc dicat Paulus: & quos sic saluos pronunciet.

I. Pars.